

Nader onderzoek naar vleermuizen en
huismus Milieu Educatief Centrum te
Assen

BügelHajema

Plek voor ideeën

**Nader onderzoek naar vleermuizen en
huismus Milieu Educatief Centrum te
Assen**

30 juni 2011

Projectnummer 015.00.02.57.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Aanleiding	5
2	Methode	7
3	Resultaten	9
4	Conclusie	11

A a n l e i d i n g

1

Er bestaan plannen voor de ontwikkeling van een Milieu Educatief Centrum nabij de kinderboerderij De Hofstede in het Asserbos te Assen. Om ruimte te maken voor deze plannen dient een woning en bijgebouw aan de Stadsbroek 3 in Assen te worden gesloopt. In het kader van de Flora- en faunawet is het noodzakelijk in aanvulling op het vooronderzoek (Advies Natuurwaarden Milieu Educatief Centrum te Assen, rapportnummer 15.00.02.57.00, 2011) te achterhalen of er in de te slopen bebouwing verblijfplaatsen van vleermuizen en nesten van huismus aanwezig zijn.

DOEL

Alle vleermuissoorten en huismus zijn op basis van de Flora- en faunawet streng beschermd. Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en nesten van huismus zijn jaarrond beschermd, ook wanneer ze tijdelijk niet in gebruik zijn.

FLORA- EN FAUNAWET

Dit rapport beschrijft de resultaten en conclusies van het nader onderzoek naar vleermuizen en huismus. Het onderzoek heeft plaatsgevonden van mei 2011 tot en met juni 2011 en is uitgevoerd op basis van het protocol¹ voor vleermuisinventarisaties dat door het Netwerk Groene Bureaus is opgesteld.

---

¹GaN, NGB en Zoogdiervereniging, 2011 Vleermuisprotocol versie 30 maart 2011.

Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, www.gegevensautoriteitnatuur.nl, Utrecht.

M e t h o d e

2

De bebouwing aan de Stadsbroek 3 is geïnspecteerd op de aanwezigheid van potentiële invliegopeningen en sporen (onder andere uitwerpselen) van vleermuizen. Daarnaast is geïnspecteerd op de aanwezigheid van nesten van huismus. Verspreid over de periode eind mei tot en met eind juni zijn twee veldbezoeken uitgevoerd, waarbij vleermuizen en huismus zijn geïnventariseerd.

INSPECTIE

Vleermuizen maken gebruik van echolocatie om zich te oriënteren in een gebied en het lokaliseren van prooien tijdens de jacht. Tijdens avond- en/of ochtendbezoeken kunnen vliegende en baltsende vleermuizen worden waargenomen door de ultrasone geluiden die zij maken, hoorbaar te maken. Met behulp van ultrasoongeluiddetectoren (batdetectors, Pettersson D240x) met heterodyn- en tijdverlengen-functies is de inventarisatie uitgevoerd. Tijdens deze bezoeken zijn met digitale opnameapparatuur (Edirol R-09HR) digitale WAV-opnamen van de vleermuizengeluiden gemaakt. Om met zekerheid vast te stellen welke soorten zijn waargenomen, worden deze opnames met behulp van de programma's Bat Sound Pro 3.31b en WaveSurver 1.8.5 op de computer geanalyseerd.

APPARATUUR

Tijdens de bezoeken is de aandacht gericht op de aanwezigheid van vleermuizen in de te slopen woning en het bijgebouw. Ook is onderzocht of het omliggende terrein onderdeel is van het jachtgebied of vliegroute. Voor de omstandigheden gedurende de verschillende veldbezoeken zie tabel 1. De omstandigheden waren gedurende beide veldbezoeken geschikt voor waarnemingen van vleermuizen.

Tabel 1. Omstandigheden van de veldbezoeken

Datum	Tijdsduur	Zonsondergang	Weer	Temperatuur
27-05-2011	21:15-23:15	21:43	Zwakke wind, licht bewolkt	11°C→9°C
28-06-2011	21:30-23:30	22:04	Windstil, lichte sluierbewolking	28°C→22°C

In 2007 is op initiatief van het Netwerk Groene Bureaus een protocol² ontwikkeld voor inventarisaties van vleermuizen als 'nader onderzoek' in het kader van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 of het beleidskader voor de Ecologische Hoofdstructuur.

PROTOCOL

²GaN, NGB en Zoogdiervereniging, 2011 Vleermuisprotocol versie 30 maart 2011.

Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, www.gegevensautoriteitnatuur.nl, Utrecht.

Het protocol gaat uit van de gebiedsfuncties winterverblijf, zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf, vliegroute en jachtgebied. Voor het inventariseren van elk van deze zes functies zijn per vleermuissoort een aantal, een periode van het jaar en de minimale duur van het veldbezoek vastgelegd. Verder worden eisen gesteld aan de weersomstandigheden en de te gebruiken apparatuur.

BROEDSEIZOEN

Het broedseizoen van huismus loopt van begin maart tot en met eind augustus. Beide inventarisaties vonden plaats in het broedseizoen (eind mei en eind juni) Tijdens de inventarisaties is gelet op de aanwezigheid van huismus in het te onderzoeken gebied en specifiek op territorium- en nestindicerend gedrag.

R e s u l t a t e n

3

Inspectie gebouwen

Het plangebied is op 3 maart 2011 bezocht door de heer ing. D.J. Venema in het kader van een verkennend onderzoek. Tijdens dit bezoek zijn de gebouwen en bomen geïnspecteerd op de aanwezigheid van mogelijke invliegopeningen en sporen (onder andere uitwerpselen) van vleermuizen. De woning en het bijgebouw zijn opgetrokken uit baksteen (een bouwlaag) en hebben een pannendak. In de buitenmuren is een spouw aanwezig. Deze bebouwing is onder meer door de aanwezigheid van (overhangende) gevelpannen geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Tussen de kopgevels en de gevelpannen is een speelt aanwezig die veel door vleermuizen worden gebruikt als invliegopening. In het binnen het plangebied aanwezig opgaand groen zijn geen spleten en holten aangetroffen die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Op het dak van het woonhuis en het bijgebouw liggen dakpannen. De ruimte onder de dakpannen is vanuit de dakgoot bereikbaar voor huismus. Dergelijke situaties worden veel door huismussen gebruikt als nestplaats.

Avondbezoeken

De avondbezoeken vonden plaats op 27 mei en 28 juni 2011. Beide avondbezoeken zijn uitgevoerd door de heer ing. E.J. Slot. Aan het eerste avondbezoek heeft tevens mevrouw drs. A. Schwab deelgenomen en aan het tweede avondbezoek heeft de heer ing. D.J. Venema deelgenomen.

27 mei 2011

Deze inventarisatie vond plaats in de tijd dat vleermuizen zich ophouden in kraamverblijven en zomerverblijven.

Tijdens deze avond is om 22:06 uur en om 22:10 uur een overvliegende rosse vleermuis waargenomen. Beide exemplaren kwamen vanuit noordoostelijke richting aanvliegen en foerageerden niet in het plangebied.

Om 22.22 uur is een gewone dwergvleermuis overvliegend vanuit noordelijke richting waargenomen.

Buiten het plangebied zijn enkele foeragerende of overvliegende exemplaren waargenomen. Van foerageergedrag in het plangebied was geen sprake. Er zijn bij deze inventarisatie geen uitvliegende vleermuizen waargenomen.

Voorafgaand aan en tijdens het vleermuizenonderzoek zijn geen huismussen in of nabij het plangebied waargenomen. Nesten van huismus zijn eveneens niet aangetroffen. Wel is onder de dakpannen een oud nest van witte kwikstaart aangetroffen.

27 juni 2011

Deze inventarisatie vond eveneens plaats in de tijd dat vleermuizen zich ophouden in zomerverblijven en kraamverblijven. Tijdens dit veldbezoek is om 22:36 uur de eerste gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit exemplaar kwam vanuit noordelijke richting en foerageerde korte tijd boven de weide aan de oostkant. Later op de avond zijn nog enkele gewone dwergvleermuizen waargenomen die langs de laanbeplanting (buiten het plangebied) van de Stadsbroek vlogen.

De eerste laatvlieger is om 22.54 uur waargenomen. Dit exemplaar vloog vanuit het noorden over het plangebied. Enkele minuten later vloog een tweede exemplaar over.

Er zijn bij deze inventarisatie geen uitvliegende vleermuizen waargenomen.

Wederom zijn voorafgaand aan en tijdens het vleermuizenonderzoek geen huismussen in of nabij het plangebied waargenomen. Nesten van huismus zijn eveneens niet aangetroffen.

Conclusie

4

Op basis van de twee aanvullend bezoeken is een goed beeld van de functie van het plangebied voor vleermuizen en huismus ontstaan.

Gedurende het onderzoek zijn de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis in of nabij het plangebied waargenomen. Rosse vleermuis is een boombewonende soort die niet in de te slopen bebouwing verblijft. Tijdens geen van de twee veldbezoeken zijn uit de bebouwing vliegende exemplaren vleermuizen waargenomen of is gedrag waargenomen dat de aanwezigheid van een verblijfplaats zou doen vermoeden. Dit in combinatie met het geringe aantal waarnemingen in het plangebied en het laat verschijnen van vleermuizen nabij het plangebied maakt de aanwezigheid van een verblijfplaats in de kraamperiode van gewone dwergvleermuis en laatvlieger in de bebouwing zeer onwaarschijnlijk.

Omdat kraamverblijven afwezig zijn, tellen beide onderzoeken ook mee als onderzoek naar zomerverblijven. Deze zijn ook niet aangetroffen. De bebouwing is als winterverblijf ongeschikt voor vleermuizen, omdat vleermuizen geen toegang tot de spouw hebben, maar alleen in de ruimtes tussen de pannen en het dakbeschot kunnen verblijven. Deze ruimtes zijn niet voldoende geïsoleerd en niet tochtvrij in koude periodes.

De paarperiode van laatvlieger en gewone dwergvleermuis zijn niet onderzocht. Over het paargedrag van laatvlieger is weinig bekend. In het protocol zijn dan ook geen voorwaarden opgenomen. Op basis van het gedrag van gewone dwergvleermuis tijdens de afgelopen twee inventarisaties kan worden afgeleid dat een paarverblijf van deze soort in de te slopen bebouwing niet aannemelijk is. Gewone dwergvleermuis is tijdens beide inventarisaties relatief laat waargenomen en er is slechts een zeer klein aantal dieren waargenomen. Geconcludeerd kan worden dat deze soort niet in de directe omgeving verblijft. Daarnaast heeft de soort niet gefoerageerd in de buurt van de bebouwing en is er geen sprake van ook maar enige binding met de bebouwing. Doorgaans tonen gewone dwergvleermuizen wel interesse in (paar)verblijfplaatsen die binnen hun territorium liggen.

Gezien het geringe aantal waarnemingen van foeragerende exemplaren vormt het plangebied ook geen belangrijk onderdeel van het jachtgebied van in de omgeving voorkomende vleermuizen.

Voorafgaand aan en tijdens beide vleermuisonderzoeken zijn in het plangebied geen nesten van huismus aangetroffen. Ook in de directe omgeving zijn geen huismussen waargenomen.

De conclusie is derhalve dat er geen verblijfplaatsen van vleermuizen of nesten van huismus in de te slopen bebouwing aan de Stadsbroek 3 aanwezig zijn. De sloop van de bebouwing heeft geen negatieve gevolgen voor vleermuizen en huismus.

De uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan is met betrekking tot de Flora- en faunawet niet in het geding.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Assen

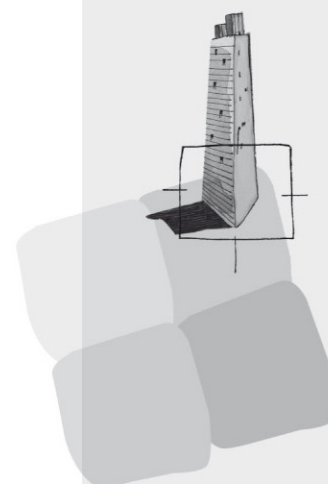
Contactpersoon
Mevrouw E.G.E. Kuiper

Rapport
BügelHajema Adviseurs

Fotografie
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
De heer mr. A.J. Meeuwissen
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
015.00.02.57.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort